

Yliopistomaailman moniottelija katsoo tyytyväisenä menneeseen ja innolla tulevaan

Ilkka Virtanen – talousmatematiikan professori ja Vaasan yliopiston rehtori vuosina 1987-94 – jättää yliopistokampanuksen siirtymään eläkkeelle. Tästä huolimatta Virtanen jatkaa valtakunnallisissa asiantuntijatehtävissä ja aikoo omien sanojensa mukaan seurata yliopiston arkea jatkossakin. Tuleviin korkeakoulumaailman uudistuksiin Virtanen suhtautuu pääosin myönteisesti.

■ TEKSTI Ninna Kujala

KUVAT Ninna Kujala, yliopiston kuva-arkisto

Ilkka Virtanen toivoo eläkepäivien koittaessa löytävänsä lisää aikaa rakkaille harrastuksille, vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle ja matkustelulle.

Ilkka Virtanen piti virkaanastujaisesityksensä J.V. Snellmanin päivänä vuonna 1983. Täsmälleen 25 vuotta myöhemmin, toukokuun 12. päivänä, hän luennoi matematiikan opetuksesta jäähyväisluennollaan. Vuodet Vaasan yliopistossa ovat olleet tapahtumarikkaita ja mielenkiintoisia.

– Neljännesvuosisadassa on tapahtunut paljon. Vaasan yliopisto on kovin erilainen kuin vuonna 1981, jolloin tulin tänne. Tuolloinhan oli juuri muutettu kauppakorkeasta korkeakouluksi ja siihen liittyivät omat kasvukipunsa. On todella hienoa, että olen saanut olla mukana rakentamassa tätä yhteisöä.

Nykyisellä yliopistokampanuksella on myös oma erityinen sijansa Virtasen muistoissa, sillä siirtyminen Vaasan keskustasta Palosaarelle tapahtui pääosin hänen rehtorikautensa aikana.

– Rakennushankkeen toteutumiseen liittyvät eräät rehtorikauteni riemastuttavimmat, mutta myös eniten päänsärkyä aiheuttaneet vaiheet, Virtanen muistelee.

Korkeakouluyhteistyöhön sisältyy mahdollisuus

Opetusministeriö julkaisi maaliskuun alussa muistion korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivoista. Korkeakouluverkkoa on tarkoitus tiivistää ja resursseja halutaan kohdentaa huippututkimukseen sekä strategiaan painoaloihin. Virtasen kanta rakenteellisiin uudistuksiin on myönteinen. Hän näkee esimerkiksi Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyössä mahdollisuuden.

– Olen iäkäs mies, mutta en kovin konservatiivinen. Duaalimallia voidaan toteuttaa myös koalitioiden muodossa. Tekniikan alalla amk-yhteistyöllä on Vaasassa pitkät perinteet, ja Technobothnia-laboratorio on tästä hyvä esimerkki. Tokikaan kaikilla aloilla yhteistyö ei ole yhtä selväpiirteistä ja monimuotoista, mutta uskon että yliopisto kokonaisuudessaan hyötyy uudistuksesta siinä missä ammattikorkeakoulukin.

Virtanen ei täysin ymmärrä, mitä uhkia opiskelijat yhteistyössä näkevät. Paikallinen yliopistoyhteistyö Svenska handelshögskolanin ja Åbo Akademin kanssa olisi toki luontevaa, mutta se on käytännössä hankalaa. Taustalla on kielikysymyksen lisäksi se, että ruotsinkielisiä yksiköitä koskevat päätökset tehdään pääosin muualla kuin Vaasassa.

– Olennaista on yhteistyön sisältö, eikä se ketkä toimivat yhteistyön toteuttajaorganisaatioina, hän muistuttaa.

Virtanen kritisoi sitä, että suuruutta pidetään ajassamme itseisarvona.

– Ajatellaan, että pieni ei voi olla hyvä. Ei se nyt ihan niinkään ole.

Uusi rahoitusmalli on kova haaste

Yliopistoreformiin liittyen yliopistojen oikeudellista asemaa ollaan muuttamassa siten, että ne voivat jatkossa olla joko

julkisoikeudellisia laitoksia tai yksityisoikeudellisia säätiöitä. Tarkoituksena on yliopistojen taloudellisen autonomian lisääminen ja valtion tilivirastoasemasta luopuminen. Valtio on lupautunut panostamaan säätiömallissa yliopistojen yksityisiltä markkinoilta vuoteen 2010 mennessä keräämän rahasumman 2,5-kertaisena. Virtanen kokee uuden rahoitusmallin hieman huolestuttavana.

– Uusi systeemi asettaa yliopistot eriarvoiseen asemaan. Innovaatioyliopisto on jo saanut taakseen merkittävimmät rahoittajat, jääkö muille muuta kuin paikallinen rahoitusmahdollisuus?

Sinänsä ulkopuolisen rahoituksen hankkiminen ei ole yliopistoille uusi asia. Monet Vaasan yliopiston alat ovat käynnistyneet alun perin lahjoitusprofessuurien kautta. Mittasuhteet ovat kuitenkin muuttuneet merkittävästi.

– Aiemmin tutkijan tehtävänä oli tehdä tutkimusta ja antaa opetusta. Ei silloin ajateltu, että puolet omasta palkasta pitäisi hankkia itse. Mielestäni valtiovalan tehtävä olisi huolehtia perinteisen akateemisen perustutkimuksen rahoituksesta.

Ura jatkuu

Virtasen kymmentä viimeistä työvuotta ovat sävyttäneet laajamittaiset asiantuntijatehtävät. Hän on ollut mukana arvi-

oimassa yliopistoja niin kotimaassa kuin OECD:ssä ja etelänaapurissamme Virossa. Virtanen oli myös suosittelemassa kauppatieteiden opetusta Itä-Suomeen.

– Itä-Suomen tilannetta voidaan verrata tekniikan opetukseen meillä Vaasassa. Siitä ei hyödy pelkästään yliopisto, vaan myös koko alue ja sen elinkeinoelämä. Vaasassa sijaitsevat Wärtsilän ja osittain ABB:n Suomen päätoimipisteet, ja he tarvitsevat sitä osaamista. Tilanne on samanlainen Itä-Suomessa – kauppatieteitä tarvitaan myös siellä. Tuleva Itä-Suomen yliopisto tarjoaa siihen oivan mahdollisuuden ja juuri sopivan yksikön.

Korkeakoulumaailmaan liittyvät asian tuntijatehtävät jatkuvat Virtasella myös tulevaisuudessa. Vuoden alusta hänet nimettiin yliopistokeskusten arviointia suunnittelevaan ryhmään, jonka tehtävänä on antaa ohjenuorat varsinaiselle arviointiryhmälle. Varsinaiseksi moniottelijaksi itseään kutsuva Virtanen aikoo seurata myös Vaasan yliopiston asioita aktiivisesti.

– Vaikka työhuoneeni ei enää fyysisesti sijaitsekaan kampuksella, aion silti osallistua jatkossa esimerkiksi yliopiston avajaisiin ja seurata yliopiston tiedotuskanavia. Missään nimessä ei ole tarkoitus jäädä vaan paikoilleen olemaan.

Uuden yliopistokampuksen rakennustyöt aloitettiin 21.12.1992.

Maljoja nostamassa Vaasan yliopiston entinen rehtori, professori Mauri Palomäki (vas.), silloinen yliopiston rehtori Ilkka Virtanen sekä Vaasan kaupunginjohtaja vuosilta 1990-96, Juhani Turunen.